

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. søndag i fastetiden – 25. februar 2018

Prekentekest: 1 Mos 3,8-15

Lesetekst I: Rom 5,17-19

Lesetekst II: Luk 7,36-50

Fall og konsekvens

Fallet er en realitet. Nå følger konsekvensene. De gode relasjonene blir brutt. Mennesket stilles i forlegenhet. Forsvarsmekanismene trer inn gjennom flukt og ansvarsfraskrivelse. Lovbruddet forsøkes bagatellisert, og skylden overført på andre: «Det var hun som ga meg». «Slangen narret meg»:

Skaper det gjenkjennelse? Unnskylder vi våre fall og nederlag i stedet for å erkjenne dem? Skjuler vi våre synder i stedet for å bekjenne dem? Ja, våger vi i det hele tatt å tale om lovbrudd og synd mot Gud og de konsekvenser det får? Her dreier det seg ikke bare om enkeltstående episoder, men om en brutt gudsrelasjon som ikke kan gjenopprettes ved et forsøk på forbedring. Spist er spist. Det rammer ikke bare Adam og Eva, men har gått i arv til oss alle. Den syndige natur er medfødt og kan ikke endres. Vi vil bære den med oss, samtidig som Gud i Kristus gir oss del i en ny natur. «Natur forandres ikke med dressur», sier Jan Bygstad. Det må en ny fødsel og et nytt liv til. Og min fødsel er som kjent ikke min fortjeneste eller mitt verk. Heller ikke den nye fødsel.

Avsløring eller tilsløring?

Det er interessant å følge dette tekstavsnittets dramaturgi:

1. De hører lyden av Herren. Han vandrer omkring. Han er på kveldstur i sin hage. Det menneske som Gud har skapt i sitt bilde, vil Gud ha en relasjon til og kommunisere med. Da Gud skapte verden foregikk den en indre kommunikasjon i den guddommelige treenighet. Far sa: «La oss skape mennesket i vårt bilde». Den interne guddommelige kommunikasjon er et forbilde på den kommunikasjon Gud vil ha med sin ypperste skapning, mennesket. Vi kan høre lyden av ham og merke hans nærvær der han vandrer med oss og rundt oss.
2. Men Gud lar seg ikke bare høre som en lyd eller merke som en sval bris. Han taler. Og han tiltaler. De hørte hans røst. Først spør han etter oss: Hvor er du? Hvor står du? Hvordan står det til med deg? Prøver du å skjule deg? Han kaller til erkjennelse. Deretter konfronterer han oss: Har du spist? Hvorfor må du skjule deg? Han kaller oss frem i lyset. Både til erkjennelse og bekjennelse. Hva svarer Adam og Eva på det?
3. Reaksjonen på Guds tiltale og avsløring av vår nakenhet, er ikke umiddelbar bekjennelse. Det er snarere ansvarsfraskrivelse: Det er ikke min skyld. Eva skylder på slangen, og Adam skylder på Eva. Slik begynner snøballen å rulle. Avsløringen tilsløres. Arven fra dem bærer vi med oss: Vi prøver å rettfærdiggjøre oss selv, enten ved å bagatellisere synden, eller ved å overføre skylden på andre. Apostelen lærer oss imidlertid at egenrettfærdighet ikke er noen vei til gjenopprettet gudsrelasjon. Rettfærdigheten må komme utenfra. Den må gis oss som gave, og tas imot i tro. (Rom 3,21-24)
4. Syndens konsekvens er forbannelse. Det er først og sist en forbannelse over fristeren og gudsmotstanderen djevelen, her omtalt som slangen - det listigste av alle ville dyr (3,1).

Slangen beskrives av Johannes som den som forfører hele verden (Åpb 12,9). Forbannelsen rammer derfor også alle dem som er blitt fristet og bitt av ham, og som dermed er preget av ormegiften. Det ser vi ikke minst i forlengelsen av vår tekst, der det lyder spesifikke ord til kvinnen og mannen.

5. Det er imidlertid interessant å merke seg at alt før dommen over mennesket avsies, lyder det et løfte og et håp. Slangen kan nok bite, men dens hode skal knuses. Den vil fortsatt røre på seg og spre sin gift, men den skal beseires. Bibelens siste bok henter nettopp opp dette motivet fra Bibelens første bok: Satan og alle hans engler er styrtet ned, og Herrens Messias har fått herredømme. De som tilhører ham har fått seier ved Lammets blod (Åpb. 12,10-11)

Det første evangeliet

Vers 15 i vår tekst har derfor gjerne blitt omtalt som den første Messiasprofeti og «proto-evangeliet». Det kommer en etterkommer etter Eva som skal bli mor til ham som ikke lot fristeren vinne hverken i ørkenen, ytterst på tempelmuren, på fjellet (Matt 4,1-11) eller i hagen (Mark 14,38).

Det kommer en ny Adam som skal gjenreise det falne og bringe liv der døden rår (Rom 5,17-21) Paulus har en underlig bemerkning i brevet til sin medarbeider og «sønn», den jesustroende jøden Timoteus: «Kvinnen skal bli frelst gjennom barnefødselen» (1 Tim 2,15). Dette kan neppe forstås generelt som at barnefødsler er nødvendig for frelse. Kvinnen i dette tilfellet sammenlignes nettopp med Eva, og barnefødselen er omtalt i bestemt form. Det dreier seg om én bestemt fødsel, av én bestemt kvinne. Det er denne nyfødte som skal bringe frelse. Og det skal han altså gjøre ved å knuse Satans egen hjerne og gjerning.

Slangen i hagen fikk høre at den skulle bite seg fast hælen til sin overmakt og overmann. Han biter seg fast, selv om han altså er beseiret. Det kan kanskje lyde som en kuriositet, men i den romerske avrettingspraksis ved korsfestelse, ble fotnaglen banket inn forfra gjennom vristen, og deretter gjennom hælen. Jesu kamp med fristeren varte helt til det siste. Det har kunstneren også klart å fremstille.

Vi er ikke i tvil om hvem som til slutt vant. Derfor skal også vi som tror på ham, og som har fått høre tilgivelsens nådefulle ord, til slutt seire. Slik begynte den store fortellingen, og slik skal den avsluttes. Seieren tilhører vår Gud og Lammet – og alle som kan kalles hans barn (Åpb. 7,10 og 21,5-7)

Rolf G. Heitmann

Generalsekretær, Den Norske Israelsmisjon

rolf@israelsmisjonen.no

Bildet: <https://strawberriesandcoffee.files.wordpress.com/2015/04/serpent-and-cross>.